

KvK-nummer 70854602 - Van Hornstraat 3, 5126 HX Gilze - info@geencontourenovergilze.nl

Gilze, 31 maart 2026.

Aan:

Inspectie Leefomgeving en Transport, AIB/VVAIB
Postbus 16191
2500 BD Den Haag

Per gewone post, alsmede per email via: aanvragenLBIS@ilent.nl

Betreft: Zienswijze ontwerpbeschikking omgevingsvergunning Vliegbasis Gilze-Rijen

Geachte minister,

Hierbij dienen wij een zienswijze in tegen de ontwerpbeschikking omgevingsvergunning (revisie milieu) voor de inrichting Vliegbasis Gilze-Rijen d.d. 9 februari 2026 (zaaknummer: 2023/1590; OLO nummer: 7945059). Bekendmaking heeft plaatsgevonden in de Staatscourant van 18 februari 2026, nummer 6398. Tot en met 1 april 2026 kunnen zienswijzen worden ingediend. Deze zienswijze is tijdig kenbaar gemaakt.

I Inleiding

De stichting geencontourenovergilze.nl stelt zich ten doel:

Het behoud en/of de verbetering (van de kwaliteiten van) het woon- en leefklimaat in Gilze en omstreken, de cultuurhistorie, de natuur en het milieu in de ruimste zin van het woord door het inwinnen van relevante informatie bij de overheid en bij derden, het delen van deze informatie met belanghebbenden en andere geïnteresseerden, het voeren van overleg met de overheid en met derden, alsmede het verrichten van handelingen en het voeren van procedures.

In dit kader is de stichting sinds 2018 (publicatie van het ontwerp Luchthavenbesluit Vliegbasis Gilze-Rijen) al jaren intensief betrokken bij verschillende overlegforums met betrekking tot het beperken van de overlast die wij in Gilze ondervinden van vliegbasis Gilze-Rijen. Zo is onze stichting ook intensief en actief betrokken geweest bij de onderhandelingen die uiteindelijk hebben geresulteerd in de in augustus 2024 getekende intentieverklaring (**Bijlage 1**) tussen de gemeente en het Ministerie van Defensie. Een intentieverklaring, voorheen steevast 'convenant' genoemd, die op initiatief van lt.-generaal Boekholt-O'Sullivan (destijds Plaatsvervangend Commandant Luchtmacht, thans minister van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening) tot stand is gekomen (Wij verwijzen hiervoor naar de notulen van de overlegtafel van 26 januari 2022 – **bijlage 2.**)

Omwonenden aan de zuidkant van de vliegbasis (met name op Nerhoven en aan de Nerhovensestraat) ondervinden al vele jaren ernstige hinder van de vliegbasis: zowel van het vliegend materieel als van grondgebonden activiteiten. Na een langdurige juridische strijd van een direct betrokkene heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, bij uitspraak van 19 december 2012 (ECLI:NL:RVS:2012:BY6737), het bestemmingsplan "Buitengebied" van de gemeente Gilze en Rijen vernietigd, voor zover daarbij percelen aan de zuidzijde van de vliegbasis op Nerhoven binnen de 50 dB(A)-geluidszone van de vliegbasis waren opgenomen. De Afdeling oordeelde dat onvoldoende was gemotiveerd waarom deze percelen binnen de geluidscontour moesten vallen.

In het verleden werd in Gilze zeer veel hinder ondervonden van het proefdraaien van F16 gevechtsvliegtuigen. Als gevolg van het vervallen van de proefdraailocatie daarvoor kon de grondgebonden geluidzone als gevolg van de genoemde uitspraak in 2012 aanmerkelijk kleiner worden. Wij hebben er dan ook grote bezwaren tegen dat 'proefdraaien' weer een onderdeel van de inrichting wordt. Zulks klemt te meer, nu het proefdraaien mede heeft te gelden voor de F35, welk gevechtsvliegtuig een factor 4 (21 dB) meer geluid produceert dan de F16.

Wij zijn voorts van mening dat in de ontwerpbeschikking ten onrechte rekening wordt gehouden met de F35. Vliegbasis Gilze-Rijen is in de eerste plaats al decennialang een helikopterbasis. Gevechtsvliegtuigen hebben hier, buiten incidentele bezoeken, niets te zoeken. Daarnaast blijkt uit het NPRD en het Addendum NPRD dat de F35, naast op Leeuwarden, ook op Lelystad Airport wordt gestationeerd. In de milieuvergunning van Vliegbasis Gilze-Rijen is dus ten onrechte (milieu)ruimte voor de F35 opgenomen.

In dit kader wijzen wij u er ook op dat de Staatssecretaris van Defensie tijdens een werkbezoek aan Gilze-Rijen op 12 februari 2020, acht concrete toezeggingen heeft gedaan aan de gemeente en aan omwonenden. Deze toezeggingen zijn bekrachtigd met een door het Ministerie en de gemeente Gilze en Rijen ondertekende intentieverklaring. De relevante toezeggingen omvatten onder meer:

- Defensie geeft prioriteit aan het luchthavenbesluit De Peel, **waardoor de reserveveldfunctie van Gilze-Rijen kan vervallen en de geluidsbelasting afneemt;**
- Defensie begint met maatregelen tegen rattle noise;
- De oefenslope wordt verplaatst naar een meer centraal gelegen locatie op de vliegbasis;
- De returnveldfunctie wordt gehalveerd zodat de 35 Ke-contour niet meer over de dorpskernen valt;
- De overgang van Ke naar Lden wordt voorbereid;
- De Historische Vlucht wordt teruggebracht van 5.000 naar maximaal 4.000 vliegbewegingen per jaar.

Bij de besluitvorming in het kader van het NPRD is door het kabinet voorts expliciet vastgesteld dat de uitbreiding van de milieuruimte niet mag leiden tot vergroting van de huidige grondgebonden geluidszone.

Nu in het NPRD, Lelystad Airport wordt bestemd als militaire luchthaven waarop de F35 zal worden gestationeerd, is de reserveveldfunctie voor Vliegbasis Gilze-Rijen niet meer aan de orde. Juist deze reserveveldfunctie en de planologische beperkingen die deze met zich meebracht, gaven in 2018 zo'n 900 belanghebbenden aanleiding een zienswijze in te dienen tegen het ontwerp luchthavenbesluit voor Vliegbasis Gilze-Rijen.

II Geheimhouding – artikel 3.2 Wabo

In de aanvraag van 30 november 2023 is gesteld dat enkele bijlagen bij de aanvraag zijn gerubriceerd als ‘Departementaal Vertrouwelijk’. Dat heeft bijvoorbeeld te gelden voor bijlage M11B, een akoestisch rapport. Om te voorkomen dat gerubriceerde informatie ter inzage wordt gelegd, is verzocht om toepassing van artikel 3.2 Wabo voor deze bijlagen.

Onduidelijk is evenwel of en, zo ja, hoe op dit verzoek is beslist. Een beslissing omtrent het buiten de openbaarheid houden van de gerubriceerde onderdelen, waar door de Staatssecretaris nadrukkelijk om is gevraagd in diens brief van 30 november 2023, is ons niet bekend, anders dan het gestelde op pagina 29 van 73 van de ontwerpbesluit. Volstaan kan evenwel niet worden met de overweging: *“Ik ben van mening dat dit voor de gegevens, waarvoor geheimhouding is aangevraagd, het geval is. Dit betekent dat ik deze documenten niet ter inzage leg.”*

De Minister kan niet volstaan met de enkele mededeling dat ‘het belang van de veiligheid van de Staat vereist’ dat bepaalde bijlagen niet ter inzage worden gelegd. Dat belang zal onderbouwd en gemotiveerd moeten worden. Meer in het bijzonder vernemen wij graag waarom bijlage M11B, een akoestisch rapport, uit oogpunt van Staatsveiligheid niet ter inzage is gelegd. In de aanvraag en de ontwerpvergunning ontbreekt iedere onderbouwing waarom dit rapport als vertrouwelijk moet worden gerubriceerd.

Alle gerubriceerde bijlagen, in het bijzonder bijlage M11B, dienen dan ook overeenkomstig artikel 3:11 Awb alsnog ter inzage te worden gelegd.

Omdat het geluid van de F35 veel luider en pregnanter is dan dat van de F16 willen wij de onderliggende akoestische onderzoeken zelf kunnen controleren. Die mogelijkheid wordt ons nu onthouden. Niet voor niets geeft de gemeente Gilze-Rijen in haar advies van 19 juni 2024 te kennen het lastig te vinden om te adviseren, aangezien niet alle stukken beschikbaar zijn (pag. 33 van 73). Wij wensen overigens niet alleen de onderliggende akoestische rapportages te (kunnen) controleren, maar wensen tevens inzage in het zonemodel en de invoergegevens. Zonder deze gegevens zijn de akoestische onderzoeken niet op juistheid te controleren.

III Aanvraag gedateerd

De aanvraag dateert van 30 november 2023. Die is inmiddels bijna 3 jaar oud.

Aan de aanvraag liggen diverse onderzoeken en rapportages ten grondslag. Veel van die onderzoeken en rapportages dateren van 2021.

Op grond van artikel 3.1a Wabo kan het bevoegd gezag zich bij het verlenen van een vergunning in ieder geval baseren op gegevens en onderzoeken die niet ouder zijn dan 2 jaar.

Bij brief van 25 juli 2024 zijn de bijlagen M11A, M11B, M12A, M12B, M12C en M15 geactualiseerd, vervangen of toegevoegd. Bij brief van 26 januari 2026 zijn de bijlagen M05, M12A, M12B en M15 vervangen.

Het gros van de bijlagen is echter niet vervangen of geactualiseerd. Het is dus de vraag of deze bijlagen nog actueel zijn. Vooralsnog houden wij het erop dat deze gedateerde onderzoeken niet aan de vergunning ten grondslag kunnen worden gelegd.

Het ligt ook in de rede om de aanvraag, ondanks het bepaalde in artikel 4.3 Invoeringswet Omgevingswet, onder de Omgevingswet af te wikkelen. Zie hiervoor het gestelde onder VI. Het NPRD heeft de aanvraag achterhaald.

IV Verzoek flexibele vergunning

In par. 1.3 van bijlage M05 (toelichting bij aanvraag omgevingsvergunning) wordt verzocht om de vergunning dusdanig op te stellen dat beperkte veranderingen niet noodzakelijkerwijs leiden tot afwijking van de verleende vergunning. Dat zou de flexibiliteit in de bedrijfsvoering ten goede komen. Om die reden wordt verzocht 16 bijlagen geen deel uit te laten maken van de vergunning.

In par. 5.5 van bijlage M05 wordt gerept van ‘aanvullend akoestisch onderzoek’ en het verzoek om ‘enkele relevante geluidswaarden uit het akoestisch onderzoek op ontvangerpunten vast te leggen’. ‘Dit aanvullend akoestisch onderzoek wordt dan als addendum toegevoegd aan de RBS.’ (pag. 67 van 74). Volstrekt onduidelijk is evenwel wat hiermee bedoeld wordt. En nog onduidelijker zijn de gevolgen van dit verzoek.

De regels van de Wabo en het Abm (bijv. artikel 1.10) gelden echter ook voor de vliegbasis. Bij veranderingen van de inrichting of de werking daarvan zal gewoon vergunning moeten worden aangevraagd of melding moeten worden gedaan.

Er bestaat geen aanleiding c.q. grondslag om de Minister meer flexibiliteit te geven dan burgers of bedrijven. De rechtszekerheid vereist dat betrokkenen weten waar ze aan toe zijn, en dat de vliegbasis zich aan de vergunning houdt. Met alle geheimgehouden bijlagen is het al moeilijk genoeg om te snappen waar de vliegbasis mee bezig is en te weten waar de inwoners van Gilze aan toe zijn.

V Volledigheid en ontvankelijkheid

In par. 3.2 van de ontwerpvergunning wordt gesteld dat geen onlosmakelijke onderdelen van toepassing zijn.

Een (aanvraag voor een) Wnb-vergunning ontbreekt evenwel.

Dat een natuurvergunning niet vereist is, zal hierna onder VIII worden weersproken.

VI Verhouding NPRD - luchthavenbesluit - ontwerpbeschikking

Sinds 2018 wordt voor vliegbasis Gilze-Rijen een luchtvaartbesluit voorbereid. Deze voorbereiding is opgeschort (pag. 38 van 73).

De aanvraag voor de ontwerpbeschikking dateert van 30 november 2023.

Op 15 december 2023 is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het NPRD bekend gemaakt. Op 23 mei 2025 stelde het kabinet het ontwerp-NPRD vast. Tegen het ontwerp met het bijbehorende plan-MER hebben wij een zienswijze ingediend. Op 19 december 2025 heeft het kabinet het NPRD vastgesteld. Tegelijkertijd is het Addendum-NPRD ter inzage gelegd. Tegen dit Addendum hebben wij eveneens een zienswijze kenbaar gemaakt.

Het NPRD is een programma als bedoeld in artikel 3.4 Omgevingswet. Op grond van artikel 3.5 Ow moet de Minister bij het verlenen van de (ontwerp)vergunning rekening houden met het NPRD. Het NPRD heeft zowel het luchthavenbesluit als de ontwerpvergunning achterhaald.

Zowel het luchthavenbesluit als de ontwerpvergunning dient dus te worden aangepast overeenkomstig het (beleid van het) NPRD.

De ontwerpvergunning dient vervolgens ook in overeenstemming te worden gebracht met het luchthavenbesluit.

(Tijds)volgordelijk zou de ontwerpvergunning dus als laatste moeten worden vastgesteld.

VII Milieueffectrapportage

Op pagina 39 van 73 van de ontwerpbeschikking wordt gesteld dat geen nieuwe activiteiten worden aangevraagd die zijn vermeld in de eerste kolom van onderdeel C en/of onderdeel D van de bijlage bij het Besluit mer. Om die reden behoeft geen MER te worden ingediend.

In onderdeel C en onderdeel D, kolom 1, onder 6.2 wordt evenwel de intensivering of de wijziging van het gebruik van een luchthaven genoemd. Daarvan is in casu sprake. Op grond van de oude revisievergunning uit 1989 is vliegbasis Gilze-Rijen een F16-basis. Op grond van de ontwerpvergunning is vliegbasis Gilze-Rijen een helikopterbasis. Daarmee is het gebruik van de luchthaven gewijzigd. Ten onrechte is derhalve geen MER opgesteld.

Voor zover in dit kader verwezen mocht worden naar de MER militaire luchthaven Gilze-Rijen van januari 2018, merken wij op dat dit MER is opgesteld ten behoeve van het luchthavenbesluit en dus geen betrekking heeft op de grondgebonden activiteiten. Bovendien is dit MER achterhaald en niet meer actueel. Dat blijkt uit het NPRD.

VIII Wet natuurbescherming

Gesteld wordt dat uit stikstofdepositieonderzoek (M15A) en uit de natuurtoets (M15B) blijkt dat er geen negatieve effecten zijn. Om die reden is - klaarblijkelijk – geen Wbn-vergunning noodzakelijk.

Uit bijlage M15A blijkt niet wat de referentiesituatie is. Die wordt niet beschreven in de notitie/memo van Haskoning d.d. 20 november 2025. Blijkbaar dient daarvoor te worden teruggevallen op bijlage M15B. Dat rapport dateert echter van 28 oktober 2021 en is – zie hiervóór onder III – niet meer bruikbaar.

Verder gaat dit rapport (pag. 4) nog uit van de bouwvrijstelling. Die bouwvrijstelling is echter achterhaald met de Porthos-uitspraak van de ABRvS. De referentiesituatie wordt beschreven in H. 4 van het rapport van Haskoning d.d. 28 oktober 2021. Haskoning gaat echter creatief om met de eerder verleende toestemmingen. Deze toestemmingen zijn beschreven in H. 3.

De referentiesituatie wordt ontleend aan een (eerder) verleende natuurvergunning. Ontbreekt een natuurvergunning, dan wordt de referentiesituatie ontleend aan de milieutoestemming die gold op de Europese referentiedatum (de datum waarop artikel 6 Habitatrichtlijn op het betreffende Natura 2000-gebied van toepassing werd). Onder een milieutoestemming vallen vergunningen of meldingen op grond van de Wet milieubeheer of de Hinderwet. Wanneer na die referentiedatum een milieutoestemming is verleend met minder natuureffecten dan de oorspronkelijke toestemming, geldt die latere, beperktere toestemming als referentiesituatie.

In casu heeft de Hinderwetvergunning van 12 oktober 1989 als referentiesituatie te gelden. Die vergunning gaat uit van (een squadron) jachtvliegtuigen. Voor de stationering van helikopters is nimmer (milieu)vergunning verleend. Die situatie is enkel gedoogd. Het SMT-2 is geen milieutoestemming maar een planologisch besluit (Pkb). Bovendien is in het SMT-2 de 35 Ke-geluidcontour van de jachtvliegtuigen bevestigd.

De (grondgebonden) geluidzone is laatstelijk bepaald bij raadsbesluit van 1 juli 2013. Zie de hiervóór genoemde uitspraak van de ABRvS d.d. 19 december 2012 over het bestemmingsplan Buitengebied (ECLI:NL:RVS:2012:BY6737). Van die geluidzone maakt 'proefdraaien jachtvliegtuigen F-16' geen onderdeel uit. In tabel 4.1 wordt dit ten onrechte gerekend tot de RBS in de referentiesituatie.

De helikopters c.q. het SMT-2 kunnen derhalve niet als referentiesituatie worden aangemerkt, evenals proefdraaien jachtvliegtuigen. Bovendien is intern salderen niet langer toegestaan.¹ Nu uit een voortoets niet is gebleken dat de wijziging c.q. uitbreiding van de vliegbasis geen significante gevolgen heeft, moet een passende beoordeling worden gemaakt. Een natuurvergunning is vereist. Een (aanvraag voor een) natuurvergunning ontbreekt echter. Zie ook hiervóór onder V.

IX Geluid

Voor het onderdeel 'geluid' is voorschrift 1.7 aan de ontwerpvergunning verbonden.

Artikel 1.7.1 en artikel 1.7.4 verwijzen naar bijlage M11B. Nu dit rapport geheim is gehouden en niet ter inzage is gelegd, kunnen wij deze voorschriften niet beoordelen en/of controleren. Volstrekt onduidelijk is welke activiteiten zijn vergund. Indien tot deze, al dan niet incidentele, activiteiten behoort de reserveveldfunctie voor één squadron F35 gevechtsvliegtuigen en het proefdraaien met de F35, dan wijzen wij op het NPRD. De F35 is beoogd op vliegveld Lelystad. Daarvoor behoeven in Gilze dus geen activiteiten vergund te worden. Wij verwijzen hiervoor ook naar het gestelde onder I.

Handhaving van beide voorschriften behoort door de rubricering van bijlage M11B ook niet tot de mogelijkheden. De rechtszekerheid is in het geding.

De openbare samenvatting behorende bij het akoestisch onderzoek (bijlage M11A) is voor ons evenmin controleerbaar. De resultaten en conclusies in H. 5 zijn zonder het zonemodel en de invoergegevens niet op juistheid te beoordelen. De verwijzing naar tabel A.1 en tabel A.2 (in artikel 1.7.5) in bijlage A van de openbare samenvatting (bijlage M11A) is zonder de input en het model niet te controleren.

¹ Zie de Rendac- en Amercentrale uitspraken van 18 december 2024.

Blijkbaar worden de grenswaarden overschreden als gevolg van zowel de maximale geluidniveaus als de incidentele bedrijfssituatie. Blijkens par. 5.5. van bijlage M05 is het proefdraaien van luchtvaartuigen een grote relevante geluidbron. Deze overschrijdingen bevinden zich aan de zuidoost en de zuidwest kant van de vliegbasis. Dat zijn percelen die dichtbij Nerhoven en de Nerhovensestraat gelegen zijn, locaties waarop al bijzonder veel overlast van de vliegbasis ondervonden wordt.

Met organisatorische en technische maatregelen wordt de geluidemissie binnen de gestelde kaders gehouden. Onduidelijk is evenwel wat de overschrijdingen zijn en binnen welke kaders deze gehouden (moeten) worden. Onduidelijk is ook hoe de genoemde maatregelen (gemaximeerde gebruikstijden, aandacht voor keuze voor locatie) zijn geborgd. Uitsluitend de te realiseren geluidwal is geborgd in voorschrift 1.7.7.

Gesteld wordt dat in het akoestisch onderzoek de maatregelen zijn opgenomen die zijn getroffen ter beperking van geluidhinder (pag. 67 van 74, bijlage M05). Ook dit is echter niet verifieerbaar.

Bijlage M11A en bijlage M05 (par. 5.5.) lijken elkaar tegen te spreken. Zij lijken in ieder geval niet op elkaar aan te sluiten. Bijlage M11A rept van 'overschrijdingen', terwijl bijlage M05 stelt dat de berekende geluidbelasting van de RBS op de beoordelingspunten van de geluidzone onder de grenswaarden blijft. Wat is het nu?

Niet te beoordelen c.q. te begrijpen is ook het verzoek (pag. 67 van 74) om voor de vergunning een selectie te maken van beoordelingspunten zodat er een representatieve set geluidwaarden op de toetspunten uit bijlage C van het Departementaal vertrouwelijk rapport M11B kan worden vergund.

Voor schietgeluid wordt in par. 5.5.2 van bijlage M05 verwezen naar bijlage M19. Dat rapport dateert echter van augustus 2023 en is gedateerd.

Verder blijkt uit het rapport niet welke norm van toepassing is en of aan deze norm wordt voldaan.

X Conclusie

Wij verzoeken u af te zien van vergunningverlening dan wel met inachtneming van onze zienswijze de vergunning te verlenen.

Wij behouden ons het recht voor om deze zienswijze zowel schriftelijke als mondeling nader aan te vullen en/of uit te breiden.

Hoogachtend,

STICHTING GEENCONTOURENOVERGILZE.NL

H.T.M. Wagemakers
Voorzitter

Bijlagen:

1. De intentieverklaring (augustus 2024) tussen de gemeente Gilze en Rijen en het Ministerie van Defensie.
2. De notulen van de overlegtafel van 26 januari 2022